

מוכר במצה גסה למכור דמאי הוא דוקא במוכר לחבר, ולא במוכר לע"ה. אמנם תוס' בבבא מציעא נ"ו ע"א ד"ה לא התירו כתבו בחד תירוץא דגם במוכר לעם הארץ התירו למכור.

★★

בגמ': יראת ד' תוסיף ימים זה מקדש ראשון ושנות רשעים תקצרנה זה מקדש שני כו' צא מהם מ' שנה ששימש שמעון הצדיק כו'.

בשו"ת חתם סופר (חו"מ סי' כא) יצא חוצץ נגד דיין א' בשויעריא שצוה להשתרר על הקהלה בכח המלכות, ובתוך דבריו כתב וז"ל: הנה יהושע בן גמלא הי' צדיק גמור כמבואר בבבא בתרא כ"א. ובתוס' שם. ומ"מ הואיל וקיבל כהונתו ע"י ינאי המלך, קורא עליו קשר רשעים במס' יבמות סא ע"א, וביומא ט' ע"ב מונה והולך צדיקי בית שני ששמשו בכהונה גדולה, וקורא על אינך שנות רשעים תקצרנה, ואינו מונה יהושע בן גמלא עם הצדיקים, ראה כמה עבירה זו עושה עכ"ל.

★★

הנה מש"כ שיהושע בן גמלא ביבמות שאמרו עליו קשר רשעים אינו מן המנין הוא אותו יהושע בן גמלא שתיקן התקנות להושיב מלמדין לבני ישראל בכ"ב כ"א ע"א, כן כתבו התוס' שם וכמו שציין החתם סופר. אולם לאו כו"ע ס"ל הכי, דעיין בתוס' ישנים יבמות (שם) דיהושע בן גמלא זה לאו היינו יהושע בן גמלא שעשה התקנות בכבא בתרא, דהוא צדיק הי', אלא אחר הוא זה עכ"ל, וכ"כ הריטב"א (לקמן יח ע"א).

★★

דף ט' ע"ב

בגמ': מקדש ראשון מפני מה חרב מפני ג' דברים שהיו בו ע"ז וגילוי עריות ושפיכות דמים וכו'.

לכאורה תמוה מכאן על הא דאיתא בנדריים (פא.). דבר זה נשאל לחכמים ולנביאים ולא פירושוהו על מה אבדה הארץ עד שפירשו הקב"ה בעצמו וכו', שאין מברכין בתורה בתחילה, דמבואר דאפילו נביאים לא יכלו להגיד על מה חרב ביהמ"ק הראשון, והא לפי המבואר כאן ודאי דנתגלה עוונם

או לא, וסוגיא דיומא י"ל דאזלא כרב נחמן האוסר לקרב התקנה. ע"כ.

★★

בגמ': אלא דמתחלה היו קורין אותה בלזוטי ומתוך שנותנין עליו ממון לכהונה ומחליפין אותה כל שנים עשר חדש וכו'.

הגאון מטשעבין בדובב מישרים (ח"א סי' קלא) הביא להקשות לפי המבואר בתוס' בשם י"מ דלשכת פרהדרין היתה פתוחה לקודש, וא"כ היה עליה קדושת עזרה, ואיך היה מותר בכל שנה לסתרה, הא איכא לאו דלא תעשון כן לה', ואין לתרץ דבבנין לזמן אין איסור סתירה, דזה אינו, שהרי הכהן שכנאה מחדש בודאי היה כוונתו לבנין קבע.

דף ט' ע"א

בגמ': אלא מעשר שני נפרשו ונסקו וניכלוהו בירושלים אמר עולא מתוך שפרהדרין הללו חובטין אותם כל י"ב חודש ואומרים להן מכרו בזול מכרו בזול לא אמרחינהו רבנן.

בתוספתא (דמאי פ"ג הי"ג) מסיים על משנה זו בד"א במוכר בחנותו או על פתח חנותו, אבל במוכר לפלטר או לחנות הסמוכה לפלטר חייב להפריש אף מעשר שני, ופסקה הרמב"ם (פ"ט מהל' מעשר הלי"ב).

בטעם הדבר נחלקו במפרשים, הרא"ש כתב משום שאין הפרהדרין מכין וחובלין למכור בזול אלא למי שמוכר בפרהסיא, בחנותו וכדומה, ולכן פטרום מלהפריש מעשר שני, אבל המוכר בצנעא לפלטר אין חובטין אותו, ולכן צריך להפריש מעשר שני כמו כל יחיד, אבל הר"ש סירלאו מבאר דדרך המוכר לפלטר למכור בצמצום, ואינו מוזיל גבי, ולכן חייבוהו להפריש מעשר שני.

★★

בר"ש ורע"ב (מע"ש פ"ב מ"ד) כתבו דלא התירו הכא לנחתום חבר למכור מבלי להפריש מעשר שני, רק במוכר לחבר, שיכול לסמוך שהלוקח שהוא חבר הוא יפריש מעשר שני, אבל במוכר לע"ה צריך הנחתום עצמו להפריש מעשר שני, וכן בסיפא דהך מתני' במה שהתירו לסיטון שהוא